

**REVISIONSRAPPORT
GRANSKNING AV
ÅRSREDOVISNING 2024**

Revisionskontoret
Dnr: REV/39/2024

Innehållsförteckning

1	INLEDNING/BAKGRUND	3
2	SYFTE, REVISIONSFRÅGA OCH AVGRÄNSNING	3
3	REVISIONSKRITERIER	3
4	ANSVARIG STYRELSE/NÄMND	4
5	METOD	4
6	RESULTAT AV GRANSKNINGEN	5
6.1	VERKSAMHETENS UTFALL, FINANSIERING OCH EKONOMISKA STÄLLNING	5
6.1.1	Förvaltningsberättelsen	5
6.1.2	Drift- och investeringsredovisning	7
6.2	GOD EKONOMISK HUSHÅLLNING OCH EKONOMISK STÄLLNING	10
6.2.1	Balanskravsresultatet	11
6.2.2	Tillgängligheten	12
6.3	RÄTTVISANDE RÅKENSKAPER	12
6.3.1	Resultaträkning	12
6.3.2	Balansräkning	13
6.3.3	Kassaflödesanalys	13
6.3.4	Värdering av tillgångar och skulder	13
6.3.5	Intern kontroll ekonomienheten	14
6.4	REDOVISNINGSPRINCIPER	15
6.5	LAGSTIFTNING OCH GOD REDOVISNINGSSSED	15
6.6	SAMLAD BEDÖMNING	15
	KVALITETSSÄKRING	17
	UNDERTECKNANDE	17

1 INLEDNING/BAKGRUND

Enligt kommunallagen ska revisorerna granska om räkenskaperna är rättvisande vilket innebär att den externa redovisningen ger en rättvisande bild av resultat och ställning och att årsredovisningen är upprättad i enlighet med lagstiftning och god redovisningssed. Granskningen innehåller även en uppföljning av att rekommendationer från RKR (Rådet för kommunal redovisning) har följts.

Vidare ska revisorerna bedöma om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de mål som fullmäktige har beslutat om. Revisorernas bedömning ska biläggas årsbokslutet, vilket sker inom ramen för upprättandet av revisionsberättelsen.

För planering och vidare granskning används tillämpliga delar i Standard för kommunal räkenskapsrevision som är en kommunal anpassning av International standards on Auditing (ISA). För planering av granskning av räkenskaperna skall en övergripande revisionsstrategi upprättas i enlighet med ISA och Standard för kommunal räkenskapsrevision.

För att genomföra detta granskningsuppdrag, och för att med säkerhet kunna uttala sig i ansvarsfrågan, måste revisorerna prioritera och planera sina revisionsinsatser utifrån en bedömning av risk- och väsentlighet¹.

2 SYFTE, REVISIONSFRÅGA OCH AVGRÄNSNING

Syftet med granskningen har varit att ge revisorerna underlag för sin skriftliga bedömning om årsredovisningen är upprättad i enlighet med lagens krav och god redovisningssed samt om resultatet är förenligt med de mål fullmäktige beslutat om.

Revisionsfrågor:

- Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamheternas finansiering och den ekonomiska ställningen?
- Är årsredovisningens resultat förenliga med de av fullmäktige fastställda målen för god ekonomisk hushållning?
- Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande?
- Är årsredovisningen upprättad i enlighet med lagstiftning och god redovisningssed?

Avgränsning

Granskningen omfattar årsredovisning 2024.

3 REVISIONSKRITERIER

Vår bedömning har utgått från:

- Kommunallag (2017:725)
- Lag om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) kap. 13
- Rådet för kommunal redovisnings (RKR) rekommendationer
- Fullmäktiges anvisningar avseende årsredovisning
- Regionens fastställda mål för god ekonomisk hushållning
- Fullmäktigebeslut

¹ ISA 300 Planering av revision av finansiella rapporter, ISA 320 Väsentlighet vid planering och utförande av en revision

4 ANSVARIG STYRELSE/NÄMND

Granskningen avser regionstyrelsen för Region Jämtland Härjedalen.

5 METOD

Granskningen av årsredovisningen omfattar:

- Förvaltningsberättelsens innehåll.
- God ekonomisk hushållning - redovisningen av måluppfyllelse.
- Analys av nyckeltal för verksamhet och ekonomi i den omfattning som krävs för att bedöma om resultatet är förenligt med de av fullmäktige beslutade målen för god ekonomisk hushållning.
- Analys av resultat- och balansräkning med fokus på väsentliga förändringar mellan åren.
- Stickprovsvis granskning av specifikationer till bokslutet med tillhörande underlag.
- Intervjuer med berörda tjänstemän.

Granskningen av förvaltningsberättelsen begränsas till att verifiera att siffror stämmer med redovisad resultat- och balansräkning samt en översiktlig bedömning av att den information som lämnas inte strider mot övrig information som erhålls i samband med granskningen.

När det gäller de finansiella rapporterna är revisorernas övergripande mål att med rimlig säkerhet göra en bedömning av om dessa innehåller väsentliga felaktigheter.

Utgångspunkt för granskningens inriktning och omfattning är en risk- och väsentlighetsanalys. Denna analys finns att ta del av i revisionskontorets strategi för granskning av räkenskaperna 2024. Granskningen har planerats och utförts i enlighet med Standard för kommunal räkenskapsrevision och ISA och inhämtade revisionsbevis har dokumenterats.

Granskning har genomförts av årsredovisning och specifikationer och med löpande kommunikation med redovisningsansvarig och ekonomidirektör med flera. Vi har även granskat att ny lagstiftning och nya redovisningsprinciper har beaktats.

Iakttagelser i rapporten inriktar sig i första hand på avvikelser och inte delar som vi bedömt följer lagar och rekommendationer.

6 RESULTAT AV GRANSKNINGEN

6.1 VERKSAMHETENS UTFALL, FINANSIERING OCH EKONOMISKA STÄLLNING

6.1.1 Förvaltningsberättelsen

Förvaltningsberättelsen regleras i LKBR 11 kap. och RKR R15 Förvaltningsberättelsen. Enligt RKR ska det tydligt framgå vilket sammanhållet avsnitt i årsredovisningen som utgör förvaltningsberättelse. Vidare framgår att förvaltningsberättelsen ska presenteras före men i omedelbar anslutning till resultaträkning, balansräkning och kassaflödesanalys.

Förvaltningsberättelsen ska innehålla följande huvudrubriker:

- Översikt över verksamhetens utveckling
- Den kommunala koncernen
- Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning
- Händelser av väsentlig betydelse
- Styring och uppföljning av den kommunala verksamheten
- God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning
- Balanskravsresultat
- Väsentliga personalförhållanden
- Förväntad utveckling

Under varje rubrik lämnas, om annat inte anges i rekommendationen, upplysningar om den kommunala koncernen och regionen. Beskrivningarna bör utgå från ett övergripande koncernperspektiv under varje rubrik och därefter regionen och andra eventuella väsentliga koncernföretag.

Översikt över verksamhetens utveckling

I enlighet med RKR R15 innehåller detta avsnitt en tabell som visar väsentliga förändringar i verksamhetens utveckling över en femårsperiod, samt en kommentar om att länstrafikens intäkter och kostnader har ökat sedan regionen tog över ansvaret för länstrafiken. Enligt rekommendationen ska dock väsentliga förändringar kommenteras, både vad gäller utvecklingen sedan föregående år och mer långsiktiga förändringar. Väsentliga förändringar som inte har kommenterats är bland annat självfinansieringsgraden och investeringar.

Den kommunala koncernen

Av förvaltningsberättelsen samt redovisningsprinciperna framgår att sammanställd redovisning inte har upprättats för 2024 med hänvisning till 12 kap. 2 § andra stycket LKBR².

Regionen har i enlighet med RKR R15 lämnat en översiktlig beskrivning av de enheter som ingår i den kommunala koncernen. Regionen har valt att inkludera ett organisationsschema med nämnder och styrelse, koncernföretag med regionens respektive ägarandelar, intresseföretag samt privata utförare.

Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning

Avsnittet innehåller i huvudsak de upplysningar som krävs enligt RKR R15, exempelvis gällande finansiella risker och upplysningar om de totala pensionsförpliktelserna. I förvaltningsberättelsen skasärskilt lämnas upplysningar om finansiella risker och hur dessa risker hanteras. Upplysningar om viktiga förhållanden ska även inkludera konsekvensbeskrivningar. Det finns en beskrivning av den dynamiska riskprincipen för att minska riskerna

² Lag (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning

vid kraftiga börsfall avseende förvaltade pensionsmedel. Dock saknas en konsekvensbeskrivning om ett börsfall skulle inträffa och hur det skulle påverka utbetalningen av pensioner. Det saknas också en konsekvensbeskrivning avseende ränterisken kopplat till ökad upplåning och korta räntebindningstider.

Av rekommendationen framgår att viktiga förhållanden också kan vara sådana hållbarhetsaspekter som är viktiga för att förstå den kommunala koncernens utveckling, ställning och resultat. Sådana upplysningar kan ta utgångspunkt i de tre dimensionerna av hållbar utveckling; den ekonomiska, sociala och miljömässiga. Regionens årsredovisning innehåller viss information av denna typ, såsom världsläget, goda livsvillkor och långsiktig ekonomisk planering.

Händelser av väsentlig betydelse

I denna del beskrivs först några övergripande risker, såsom ökat tryck på säkerhetsfrågor och robusthet samt fattade beslut om att säkra likviditeten på kort sikt och på längre sikt få en god ekonomi i balans. Därefter finns avsnitt om organisation, investeringar, rättstvister och avtal. Det finns en beskrivning av de ökade kostnaderna på grund av kriget och den ökade inflationen och i stora drag hur det påverkat verksamheten.

Under 2024 genomfördes en omorganisation och en ny tjänst som utvecklings- och digitaliseringsdirektör inrättades. Under året köptes mark för uppförande av helikopterplatta vid Bräcke hälsocentral. Vidare framgår att nya hälsocentralen i Torvalla invigdes i slutet av året och projektet byggnation av ny hälsocentral i Funäsdalen har pausats.

Regionen har anslutit sig till det nationella avtalet för hyrbemanning. Upphandling av särskild kollektivtrafik har genomförts och avtal har tecknats. Under våren 2024 pågick en omfattande löneavtalsrörelse nationellt, vilket ledde till konflikt inom Vårdförbundets avtalsområde vilket medförde blockader mot nyanställningar och övertids- och mertidsarbete.

Direktupphandlingen av egenmonitorering har prövats i förvaltningsrätten som fastställt att direktupphandlingen var otillåten. Ett omfattande arbete har genomförts för att korrigera felaktigt registrerad arbetstid, jourersättning, sjuklön och uteblivna utbetalningar till läkare.

Styrning och uppföljning av den kommunala verksamheten

Regionens förtroendevalda och medarbetare arbetar efter en gemensam styrmodell för en enhetlig struktur för ledning, styrning och uppföljning. Regionfullmäktige fastställer övergripande mål och ekonomiska ramar och den ekonomiska styrningen sker genom att fullmäktige anvisar resurser till regionstyrelsen och nämnderna. Löpande uppföljning sker under året med delårsrapporter och årsredovisning som fastställs av regionfullmäktige.

Regionstyrelsen och nämnderna genomför riskanalyser och fastställer internkontrollplaner som följs upp under verksamhetsåret. Regionstyrelsen samlade bedömning är att den interna kontrollen för 2024 varit ändamålsenlig.

Regionstyrelsen har genom sin uppgiftsplikt särskilt bevakat hälso- och sjukvårdsnämnden och kollektivtrafiknämnden med anledning av ekonomiska underskott. Regionstyrelsens bedömning är att uppsiktsplikten 2024 har uppfyllts.

Sammanfattningsvis innehåller förvaltningsberättelsen upplysningar om styrning, uppföljning och kontroll, inklusive beskrivningar av mål, budgetprocesser, intern kontroll och uppsiktsplikt.

Väsentliga personalförhållanden

Av förvaltningsberättelsen framgår att antalet månadsavlönade har ökat med 162 personer, till 4 586. Det totala antalet anställda inom hälso- och sjukvårdsnämnden har ökat med 150, men det finns fortfarande brist inom vissa yrkeskategorier. Trots att antalet anställda sjuksköterskor har ökat, kvarstår ett rekryteringsbehov.

Antal anställda inom regionstyrelsen ökade med 15 jämfört med föregående år. Den främsta anledningen till ökningen är en organisationsförändring som genomfördes i januari 2024. Ökningen beror även på tillsatta vakanser inom HR-avdelningen, både inom Löneservice och HR-strategier samt inom enheten Beslutsstöd.

Sjuklönekostnaden för 2024 uppgick till 37 mkr, vilket är samma nivå som året innan. Under 2024 har arbetsmiljöarbetet fokuserat på hälsofrämjande och förebyggande arbetsmiljöinsatser. Projektet "Organisera för återhämtning" har varit centralt för att skapa återhämtning i arbetsdagen. En kartläggning av chefers arbetsmiljö med fokus på arbetsbelastning och kognitiv arbetsmiljö har genomförts.

Regionens hälsofrämjandeindex har visat bra resultat, men det finns fortfarande utmaningar med balansen mellan krav och resurser.

Konflikten inom Vårdförbundets avtalsområde orsakade störningar i verksamhetsdriften och påverkade planeringen inför sommarsemesterperioden.

Regionen har minskat sitt beroende av hyrpersonal. Totala kostnaderna för hyrpersonal minskade från 369 mkr 2023 till 268 mkr 2024. Den minskade hyrbemanningen märks i alla divisioner, särskilt inom Medicin och Kirurgi. Andelen hyrbemannning i förhållande till totala personalkostnader minskade från 11,1 procent 2023 till 7,2 procent 2024.

Förväntad utveckling

Enligt RKR R15 ska upplysningarna avse dels vad som faktiskt är känt om framtiden, dels de förväntningar som finns och som är baserade på konkreta, kända förhållanden som berör den kommunala koncernen och kommunen direkt eller indirekt. De risker och osäkerhetsfaktorer som är förknippade med dessa förhållanden ska i detta sammanhang kommenteras.

I avsnittet beskrivs hur den höga inflationen påverkar regionens ekonomi, uppskjuten vård kopplat till krav att öka vårdplatser och nytt regelverk för dygnsvila, genomförda organisationsförändringar, investeringsbehov samt hur det säkerhetspolitiska läget påverkar regionens robusthet.

Prognoser för 2025–2026 innehåller osäkerheter kring statliga bidrag och utvecklingen av ränta och inflation. Risker och osäkerhetsfaktorer, såsom det säkerhetspolitiska läget och inträdet i Nato, nämns också i sammanhanget.

6.1.2 Drift- och investeringsredovisning

Drift- och investeringsredovisningen ska enligt LKBR utgöra en egen del i årsredovisningen. Kravet i 4 kap. 2 § LKBR att årsredovisningen ska upprättas på ett överskådligt sätt medför att sambandet mellan drift- och investeringsredovisningen och årsredovisningens övriga delar ska beskrivas överskådligt.

Enligt LKBR 10 kap. 1 § ska driftredovisningen innehålla en redovisning av hur utfallet förhåller sig till den budget som har fastställts för den löpande verksamheten.

Av RKR R14 framgår att budgetposterna ska redovisas brutto ifall fullmäktige anvisar anslagen i form av intäkter och kostnader. Anvisar fullmäktige nettoanslag, kan budgetposterna redovisas netto.

Driftredovisningen ska avse senast beslutad budget. I de fall beslut om anslagsförändring tagits under året ska uppgift lämnas om till vilka belopp och vid vilka tidpunkter budgetposterna justerats. Innevarande årsutfall, av intäkter och kostnader, ska även jämföras med föregående årsutfall.

Enligt LKBR 10 kap. 2 § ska investeringsredovisningen innehålla en samlad redovisning av regionens investeringsverksamhet. Av RKR R14 framgår att fleråriga pågående och under året avslutade investeringar ska kunna stämmas av mot beslutade eller beräknade totalutgifter. Investeringsredovisningen ska även omfatta koncernföretagens investeringar som fullmäktige tagit ställning till. I de fall beslut om anslagsförändring tagits under året ska uppgift lämnas om till vilka belopp och vid vilka tidpunkter budgetposterna justerats.

Driftredovisningen är utformad för att tillgodose fullmäktiges behov av uppföljning och ansvarsprövning av styrelser och nämnder, samt externa intressenters behov av information om hur resurserna fördelas och förbrukas av verksamheterna.

I förvaltningsberättelsen framgår hur utfallet från driftsredovisningen förhåller sig till den budget som fastställts för den löpande verksamheten och resultaträkningen. Dessutom redovisas en jämförelse med utfallet föregående år. Budgetposter redovisas dock brutto i årsredovisningen, medan anslaget i budgeten anges netto. Detta innebär att en direkt avstämning mellan budget och årsredovisning inte är möjlig.

För att kunna koppla utfallet för kostnaderna i driftsredovisningen till resultaträkningen behöver årets avskrivningar i resultaträkningen först exkluderas.

Driftredovisningen visar på en negativ budgetavvikelse motsvarande -194 mkr. Styrelsen och nämndernas budgetavvikelser uppgår till -564 mkr medan utfallet för finansieringen uppgår till +371 mkr enligt sammanställningen nedan.

Nämnd/verksamhet, mkr	Budgetavvikelse
Hälso- och sjukvårdsnämnden	-372
Regionala utvecklingsnämnden	10
Kollektivtrafikenämnden	7
Regionstyrelsen	-215
Patientnämnden	0
Förtroendevalda politiker	5
Revision	0
Gemensam IT-nämnd	-
Summa	-564
Finansen	371
Total budgetavvikelse	-194

Hälso- och sjukvårdsnämndens avvikelse mot budget med -372 mkr vilket beror i huvudsak på ökade personalkostnader, läkemedel och verksamhetsknutna tjänster. Under året har kostnaderna överskridit budgeten med 517 mkr.

Regionala utvecklingsnämnden har under året haft en positiv avvikelse mot budget med 10 mkr och samtliga områden inom nämnden rapporterade positiva avvikelser.

Kollektivtrafikenämnden har en positiv budgetavvikelse med 7 mkr. Intäkterna var 49 mkr högre än budget och kostnaderna var 42 mkr högre än budget.

Regionstyrelsen har en negativ budgetavvikelse på -215 mkr. Avvikelsen beror framför allt på ökade kostnaderna, särskilt för personal och IT-relaterade kostnader. En del av ökade personalkostnader beror på ökade pensionskostnader som en konsekvens av hög inflation.

Investeringsredovisningen omfattar en sammanställning över regionens investeringar på nämndsnivå, inklusive färdigställda och pågående investeringar. Investeringsredovisningen omfattar också en sammanställning av beslutade investeringar överstigande 5 mkr som innehåller investeringar inom hälso- och sjukvård, regionstab samt fastighet.

Regionfullmäktige beslutade om en investeringsbudget för 2024 på 205,6 mkr och 113,5 mkr överfördes från 2023. På grund av ekonomiska utmaningar pausades alla investeringar som inte var pågående eller där upphandling inte hade inletts med 38,8 mkr, vilket gav en total investeringsbudget på 280,3 mkr. Utfallet per sista december för genomförda och pågående investeringar är 179,8 mkr. Regionstyrelsen har beslutat att överföra 120 mkr från 2024 till 2025.

Investeringsredovisningen följer i övrigt RKR R14.

Rapportering om tillgång- och skuldförvaltning

Enligt reglementet för finansverksamheten ska redogörelser lämnas om gångna årets placeringsverksamhet och skuldverksamhet samt bedömningar av det kommande årets utveckling i årsredovisningen. Dessutom ska samma återsrapportering ske som i delårs- och tertialbokslut.

Av årsredovisningen framgår att regionen började köpa värdepapper för framtida pensionsutbetalningar 1999, och portföljen består av 23,9 procent räntebärande tillgångar och 76,1 procent aktier. Förvaltningen strävar efter högsta möjliga avkastning inom angivna riskbegränsningar med dynamisk justering av aktieandelen.

Trots ett volatilt börsår har trenden varit stark och för 2025 förväntas fortsatt god börsutveckling. Portföljen hade en avkastning på 16 procent under 2024 men den långsiktiga avkastningen på 0,1 procent per år understiger målet på 3,5 procent.

Ränte- och kapitalbindningen låg på 0,51 år vid årets slut. Total låneskuld till Kommuninvest var 290 mkr, med planer för ytterligare upplåning 2025. Svensk konjunkturåterhämtning har påbörjats, men politisk osäkerhet globalt påverkar hushållens sparbetende och arbetsmarknaden negativt.

Bedömning

- Vi bedömer att regionens förvaltningsberättelse innehåller den information som krävs enligt lagstiftning och rekommendationer. Dock saknas en konsekvensbeskrivning gällande finansiella risker.
- Vi bedömer att årsredovisningen håller en god kvalitet när det gäller följsamheten till LKBR och RKR gällande uppställning av förvaltningsberättelse, räkenskapsrapporter och noter.
- Vi bedömer att årsredovisningen lämnar upplysning om verksamhetens utfall, verksamheternas finansiering och den ekonomiska ställningen.
- Vi bedömer att driftredovisningen visar hur utfallet förhåller sig till den budget som fullmäktige har fastställt samt till resultaträkningen. Vi anser dock att det bör finnas en beskrivande text om sambandet mellan budget och driftredovisningen, eftersom budgeten anges netto medan driftredovisningen redovisas brutto. En liknande beskrivning bör även finnas för att förklara kopplingen till resultaträkningens olika delar.
- Vi bedömer att investeringsredovisningen ger en samlad bild av regionens investeringsverksamhet, men kan utvecklas för att ge en bättre överskådlighet.
- Vi bedömer att det finns en risk för ökade kostnader och störningar i verksamheten om beslutade investeringar i stor utsträckning skjuts på framtiden.

6.2 GOD EKONOMISK HUSHÅLLNING OCH EKONOMISK STÄLLNING

Enligt kommunallagen 11 kap. 1 § ska fullmäktige besluta om riktlinjer för god ekonomisk hushållning.

Enligt kommunallagen 11 kap. 6 § ska fullmäktige i budgeten ange finansiella mål och verksamhetsmål som har betydelse för god ekonomisk hushållning. Revisorerna ska bedöma om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de av fullmäktige beslutade målen.

Lagstiftaren ställer krav på att mål och riktlinjer av betydelse för god ekonomisk hushållning ur ett verksamhetsperspektiv ska upprättas. Dessa tydliga och mätbara mål ska följas upp och kommenteras i samband med upprättandet av årsredovisning och delårsrapport. Andra faktorer som ska vägas in vid bedömning av god ekonomisk hushållning enligt propositionen är god ekonomisk hushållning på kort och lång sikt med tanke på bland annat investeringar och pensioner. Regionen bör också ha en finansieringsstrategi för hur till exempel investeringar och pensioner ska finansieras. (Prop.2003/04:105)

Enligt lagen om kommunal redovisning och bokföring ska förvaltningsberättelsen innehålla en utvärdering av mål och riktlinjer för god ekonomisk hushållning.

För 2024 gör regionstyrelsen bedömningen att god ekonomisk hushållning endast delvis uppnåts. Bedömningen görs utifrån regionfullmäktiges mål för verksamhet och ekonomi. Av åtta övergripande mål har tre uppfyllts helt, medan fem delvis uppfyllts. Av trettiofyra uppdrag till nämnderna och styrelsen har tjugofyra uppfyllts och tio delvis uppfyllts.

När det gäller de finansiella målen har två uppfyllts, ett delvis uppfyllts och fyra inte uppfyllts, se följande tabell.

Finansiella mål	Målvärde	Utfall per december/ Måluppfyllnad
Soliditet (ökning) Exklusive ansvarsförbindelsen	-15,8%	-26,5%
Kassalikviditet inkl. pensionsplaceringar	>100%	226%
Nettokostnadsutveckling	0,6%	5,3%
Bruttokostnadsutveckling	-0,5%	4,3%
Leverantörföljsamhet	95,0%	88%
Självfinansieringsgrad av investeringar	100,0%	-198,0%
Skuldsättningsstak	<14%	7,8%

- Soliditeten, som mäter förmågan att klara av långsiktiga åtaganden, har inte uppnåts. Utfallet visar en negativ soliditet på -26,5 procent, vilket är sämre än målvärdet -15,8 procent. Detta indikerar på att skulderna överstiger tillgångarna och den negativa soliditeten påverkar förmågan att hantera framtida ekonomiska utmaningar och investeringar.
- Kassalikviditeten, som mäter förmågan att betala kortfristiga skulder med tillgängliga likvida medel, har uppnåts med utfallet 226 procent, vilket är betydligt högre än målvärdet >100 procent. Detta ger en bild av att likvida medel är tillräckliga för att täcka kortfristiga skulder, vilket inte harmoniserar med ökat behov av extern upplåning för att klara kortfristiga åtaganden.
- Nettokostnadsutvecklingen, som mäter förändringen i nettokostnader, uppvisade en ökning med 5,3 procent, vilket är betydligt högre än målvärdet 0,6 procent. Den höga nettokostnadsutvecklingen indikerar på att kostnaderna ökar snabbare än intäkterna, vilket är en negativ trend som behöver förändras för att säkerställa långsiktig ekonomisk hållbarhet.

- Bruttokostnadsutvecklingen, som mäter förändringen i totala kostnader, uppvisade en ökning med 4,3 procent, vilket är högre än målvärdet -0,5 procent. Ökningen är en indikation på att regionen har svårt att kontrollera kostnaderna, vilket ytterligare belastar den ekonomiska situationen.
- Leverantörsföljsamheten, som mäter andelen inköp som görs från godkända leverantörer, uppnådde ett utfall på 88 procent, vilket är lägre än målvärdet 95 procent. Detta skulle kunna indikera på att inköpsprocesserna behöver förbättras för att säkerställa att en större andel av inköpen görs från godkända leverantörer, vilket kan bidra till kostnadseffektivitet och kvalitetssäkring.
- Självfinansieringsgrad av investeringar, som mäter förmågan att finansiera investeringar med egna medel, uppnådde ett negativt utfall på -198 procent, vilket är långt ifrån målvärdet 100 procent. Detta innebär att regionen i hög grad är beroende av extern finansiering för investeringar, vilket kan öka den finansiella risken och påverka den långsiktiga ekonomiska hållbarheten.
- Skuldsättningstaket, som mäter total skuldsättning i förhållande till tillgångarna, uppnåddes med ett utfall på 7,8 procent, vilket är bättre än målvärdet <14 procent. I beräkningen ingår dock inte pensionsåtagandet vilket ger en missvisande bild av regionens skuldsättning.

Enligt regionens riktlinjer för god ekonomisk hushållning ska regionens soliditet långsiktigt stärkas med målet att vara positiv. Investeringar, exklusive fastighets- och stora teknikinvesteringar, ska ske med hög självfinansieringsgrad. Varje generation ska bära sina egna kostnader och regionen ska ha en likviditet, inklusive checkkrediten, motsvarande minst en månads betalningsberedskap.

Bedömning

- Till skillnad mot regionstyrelsens bedömning anser vi att regionen inte har en god ekonomisk hushållning, då varken merparten av de finansiella målen uppnås eller regionens egna riktlinjer för god ekonomisk hushållning. Det finns stora utmaningar när det gäller soliditet, kostnadskontroll och självfinansieringsgrad av investeringar. Vi saknar i utvärderingen en analys av sambandet mellan god ekonomisk hushållning och långsiktig finansieringen av investeringar och pensionsåtagandet.

6.2.1 Balanskravsresultatet

Enligt kommunallagen 11 kap. 5 § ska budgeten upprättas så att intäkterna överstiger kostnaderna. Undantag får göras i den utsträckning som medel från en resultatutjämningsreserv tas i anspråk enligt 14 §, eller om det finns synnerliga skäl.

Balanskravet innebär att underskott ska regleras inom 3 år. Fullmäktige ska anta en åtgärdsplan för hur en reglering ska ske (KL 11 kap. 12 §). Enligt prop.2003/04:105 bör det åtminstone översiktligt i årsredovisningen framgå vilka åtgärder som krävs för att uppnå balanskravet.

Beräkning av balanskravsresultatet regleras i 11 kap. 10 § LKBR och RKR R15.

Förvaltningsberättelsen innehåller en beräkning och uppställning av balanskravsresultatet som följer lagstiftningens krav.

Region Jämtland Härjedalen har ett negativt balanskravsresultat från 2023 att reglera med 464,1 mkr. Balanskravsresultat för 2024, efter justeringar och synnerliga skäl, uppgår till -675,1 mkr. Regionen har åberopat synnerliga skäl, såsom ökade pensionskostnader på grund av inflation, för att inte återställa hela det negativa balanskravsresultatet inom tre år.

Bedömning

- Vi bedömer att beräkningen av balanskravsresultatet följer uppställningen i kommunallagen och RKR R15.
- Vi bedömer att de synnerliga skäl som åberopas inte har stöd i kommunallagen eller dess förarbeten.

6.2.2 Tillgängligheten

Regionens målsättning är att mer vård ska ske inom primärvården och som egenvård. Antalet läkarbesök har ökat, särskilt inom primärvården och för barn och unga vuxna, men ökningstakten avtar.

Enligt den senaste statistiken för regionen är telefontillgängligheten 86 procent vilket är en förbättring från 82,5 procent 2023. Tillgängligheten för medicinsk bedömning ligger kvar på samma nivå som tidigare, 70 procent.

Akutsjukvården har haft en stabil belägningsgrad och ökade operationer, men intensivvårdsavdelningen har minskat sina vårdtimmar trots fler patienter. Vårdgarantin visar varierande tillgänglighet för olika vårdtjänster.

Till ett första besök inom specialistsjukvården är tillgänglighet 61 procent, medan för operationer och åtgärder (exklusive utprovning av hörapparat) 60 procent. Väntetiden för utprovning av hörapparat nådde inte upp till målet med utfallet 28 procent. För barn- och ungdomspsykiatrien har förstabesök inom 30 dagar överträffat målet, men utredningar inom samma tidsram har inte uppnåtts.

Att notera är att ambitionsnivån när det gäller tillgängligheten till läkarbesök och behandling har sänkts under 2024, vilket har bidragit till en bättre måluppfyllelse.

Bedömning

- Vi bedömer att tillgängligheten inte är tillfredställande eftersom vårdgarantin inom flera områden inte har uppnåtts.

6.3 RÄTTVISANDE RÄKENSKAPER

Granskningen av räkenskaperna utgår från Lag om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) och Rådet för kommunal redovisnings rekommendationer (RKR).

I LKBR 5 kap. framgår kraven för uppställning och redovisning av resultaträkningen.

I LKBR 6 kap. framgår bland annat att balansräkningen ska redovisa kommunens samtliga tillgångar, avsättningar och skulder samt eget kapital för räkenskapsårets utgång (balansdagen). Ställda panter och ansvarsförbindelser ska tas upp inom linjen.

I kassaflödesanalysen ska regionens in- och utbetalningar under räkenskapsåret redovisas enligt LKBR 8 kap. 1 §.

6.3.1 Resultaträkning

- Resultaträkningen är uppställd i enlighet med LKBR 5 kap. 2 §.
- Noter finns i tillräcklig omfattning.
- Genomförda stickprov och periodiseringar visar inte på några väsentliga fel.

Årets resultat uppgår till -494 miljoner kronor, vilket är 194 miljoner kronor sämre än den redan underbalanserade budgeten på -300 miljoner kronor. Avvikelsen beror främst på

högre verksamhetskostnader än förväntat. Regionens egna kapital har därmed försämrats med årets resultat och uppgår vid årets slut till -923 mkr.

Verksamhetens intäkter uppgick till 1 266 mkr, vilket var 155 mkr högre än budget, och beror på högre intäkter från försäljning och riktade statsbidrag. Verksamhetens kostnader uppgick till 7 268 mkr, vilket var 688 mkr högre än budget.

Personalkostnaderna ökade med 185 mkr, exklusive pensioner, vilket var högre än budget. Ökningen beror på fler anställda och särskilda satsningar från tidigare år för att nå marknadsmässiga löner. Pensionskostnaderna ökade med 169 mkr jämfört med föregående år och beror främst på inflationspåverkan i pensionsavsättningar samt det nya förmånsavtalet och löneökningar.

Kostnaden för hyrpersonal minskade dock med 101 mkr jämfört med föregående år och uppgick till 268 mkr och beror på färre accepterade timmar under sommaren, en aktiv bemanningsplanering och färre vårdplatser.

Kostnader för IT-system och licensavgifter var avsevärt högre jämfört med budget. Denna ökning beror på investeringar i nya system och uppgraderingar av befintliga system, ökade licensavgifter på grund av fler användare och högre priser från leverantörer samt ökade kostnader för säkerhetslösningar och tjänster. Dessutom ökade kostnaderna för support och underhåll.

Redovisningen av de finansiella posterna, där marknadsvärdet på aktier och fonder ska redovisas som en orealiserad vinst eller förlust, påverkar resultatet. För 2024 förbättrade de finansiella posterna resultatet med 183 mkr jämfört med 121 mkr 2023.

6.3.2 Balansräkning

- Balansräkningen är i huvudsak uppställd i enlighet med LKBR 6 kap. 2 §.
- Jämförelsetal för närmast föregående år framgår av redovisningen.
- Noter finns i tillräcklig omfattning.
- Specifikationer och underlag finns till merparten av posterna.
- Årets resultat överensstämmer med resultaträkningen.

Kassa och bank ökade med 110 mkr och anläggningstillgångarna ökade med 21 mkr.

Ökningen av likvida medel beror på flera faktorer. Nyupplåning gjordes i januari och december på 100 miljoner kronor vardera, vilket resulterade i att den totala skulden till Kommuninvest uppgick till 290 miljoner kronor. Övrig långfristig skuld består av finansiell leasing och totalt uppgår den långfristiga skulden till 441 miljoner kronor.

Likviditeten förstärktes även under februari och mars genom riktade statsbidrag på cirka 130 mkr och i juni genom sektorbidrag som uppgick till 83 mkr.

Kortfristiga placeringar ökade med 223 mkr. Avsättningar till pensioner ökade med 550 mkr, pensionsförpliktelserna ökade med 595 mkr. Övriga långfristiga skulder ökade med 159 mkr medan kortfristiga skulder minskade med 2 mkr.

6.3.3 Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalysen är uppställd i enlighet med RKR R13 och överensstämmer med motsvarande uppgifter i årsredovisningen. Den omfattar erforderliga noter.

Likvida medel uppgår till 298 mkr vid årets slut.

6.3.4 Värdering av tillgångar och skulder

I detta avsnitt redogörs för de iakttagelser vi har gjort i samband med granskningen.

Anläggningstillgångar

Regionen följer inte RKR R4 avseende redovisning av hjälpmedel eftersom individmärkta hjälpmedel med ett värde från 1 000 kr redovisas som anläggningstillgång och avskrivningar görs. Metoden motiveras med att kostnader och intäkter matchas under samma period för uthyrning av dessa hjälpmedel och upplysning om tillvägagångssätt finns i årsredovisningen.

För immateriella tillgångar tillämpas en beloppsgräns på 30 prisbasbelopp eller mer utifrån försiktighetsprincipen, jämfört med ett basbelopp för övriga anläggningstillgångar. Informationen framgår av redovisningsprinciperna.

Finansiell leasing

Enligt RKR R5 ska klassificeringen mellan operationell- och finansiell leasing utgå från avtalets ekonomiska innebörd och inte avtalets civilrättsliga form. Vidare ska avtal klassificeras som finansiellt om det innebär att de ekonomiska fördelar och risker som förknippas med ägandet av objektet i allt väsentligt överförs från leasinggivaren till leasingtagaren.

Årsredovisning innehåller information om finansiella leasingavtal som överensstämmer med de krav som anges i RKR5.

Under 2023 genomfördes en uppdelning mellan operationell och finansiell leasing. Finansiell leasing gäller endast för fast egendom och har lett till ökade skulder och avskrivningar men minskade hyreskostnader. En ny bokning av finansiell leasing för perioden januari till december 2024 har gjorts.

Hanteringen av Transitios uthyrning av tågutreds gemensamt av alla regioner för att avgöra om det ska klassificeras som operationell eller finansiell leasing. Utredningen förväntas vara klar under 2025.

Omsättningstillgångar

Finansiella instrument som innehåller för att generera avkastning eller värdestegring har värderats till verkligt värde i enlighet med RKR R7.

Avsättningar

Årsredovisningen innehåller upplysningar om avsättningar, inklusive en kortfattad beskrivning av förpliktelsens karaktär och den förväntade tidpunkten för utflöde av resurser. Avsättningar redovisas i enlighet med RKR R9. Osäkerheter om belopp och tidpunkt för utflöden anges också. Vidare beskrivs att pensionsåtaganden är beräknade enligt RIPS och RKR R10, vilket omfattar ett antagande om framtida händelser som påverkar värderingen.

Årsredovisningen innehåller även en beskrivning av ansvarsförbindelser, inklusive pensionsförpliktelser som inte har upptagits bland skulderna eller avsättningarna.

Kortfristiga skulder

Vid stickprov har det inte noterats några brister av specifikationer av projektskulder.

Vid stickprov på upplupna kostnader och förutbetalda intäkter finns underlag och beräkningar för att verifiera uppbokade belopp till specifikationerna.

Vi har noterat att en upplösning och formellt beslut av regionförbundet Jämtlands läns slutredovisning med skifteshandling kommer att slutföras och överlämnats till samtliga förbundsmedlemmar för en formell upplösning under 2025.

6.3.5 Intern kontroll ekonomienheten

Införandet av en bokslutsportal i ekonomisystemet har medfört bättre förutsättningar för ekonomienhetens interna kontroll av att specifikationer upprättas samt kvaliteten på specifikationerna. Bokslutsportalen ger ökade förutsättningar för spårbarhet och dokumentation av

ändringar vilket förbättrar transparensen. Vi har noterat att det även i år saknas korrekta specifikationer och underlag till enstaka poster.

Bedömning

- Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande.
- Periodisering av kostnader bedöms utifrån genomförda stickprov ha gjorts korrekt.
- De brister som noterats i balansräkningen avser till stor del avsaknad av eller bristande underlag till balansposter.
- Bokslutsspecifikationer är fortfarande ett utvecklingsområde och därmed ser vi ett behov av att ekonomienhetens interna kontroll utvecklas.

6.4 REDOVISNINGSPRINCIPER

RKR har en idéskrift angående noter, "Noter – exempel och kommentarer", till de finansiella rapporterna. Skriften är inte normerande utan ska ses som en vägledning för att kunna leva upp till den normering som framgår av lag och rekommendationer.

I årsredovisningen anges under avsnittet "Redovisningsprinciper" att redovisningen skett enligt LKBR, RKR:s rekommendationer och god redovisningssed.

Bedömning

- Vi bedömer att redovisningsprinciperna i huvudsak överensstämmer med kraven i LKBR och RKR:s rekommendationer. Noterna har anpassats till det upplägg som återfinns i RKR:s idéskrift.

6.5 LAGSTIFTNING OCH GOD REDOVISNINGSSED

Följsamheten till lagstiftning och god redovisningssed har redovisats under respektive rubrik i rapporten. Nedan följer en sammanställning av de avvikelser som har noterats:

- Sambandet mellan drift- och investeringsredovisningen och årsredovisningens övriga delar har inte tydligt beskrivits utifrån kravet i 4 kap. 2 § LKBR.
- Regionen följer inte RKRR4 avseende redovisning av hjälpmedel eftersom hjälpmedel med ett värde från 1 000 kr redovisas som anläggningstillgång.

Bedömning

- Vi bedömer att årsredovisningen i allt väsentligt är upprättad utifrån lagstiftning och god redovisningssed med de undantag som redovisas ovan.

6.6 SAMLAD BEDÖMNING

Granskningens syfte har varit att ge revisorerna underlag för sin skriftliga bedömning om årsredovisningen är upprättad i enlighet med lagens krav och god redovisningssed samt om resultatet är förenligt med de mål fullmäktige beslutat om.

Granskningens revisionsfrågor besvaras i tabellen nedan:

Revisionsfråga	Svar	Kommentar
----------------	------	-----------

Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamheternas finansiering och den ekonomiska ställningen?	Ja	Förvaltningsberättelsen innehåller den information som krävs enligt lagstiftning och rekommendationer. Driftredovisningen redovisar hur utfallet förhåller sig till den budget som fullmäktige fastställt. Investeringsredovisningen ger en samlad bild av regionens investeringar. Det är inte tillfredsställande att beslutade investeringar i stor omfattning inte genomförs utan skjuts på framtiden.
Är årsredovisningens resultat förenliga med de av fullmäktige fastställda målen för god ekonomisk hushållning?	Nej	Regionen har inte en god ekonomisk hushållning, då varken merparten av de finansiella målen uppnås eller regionens egna riktlinjer för god ekonomisk hushållning. Det finns stora utmaningar när det gäller soliditet, kostnadskontroll och självfinansieringsgrad av investeringar.
Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande?	Ja	Räkenskaperna bedöms i allt väsentligt vara rättvisande.
Är årsredovisningen upprättad i enlighet med lagstiftning och god redovisningssed?	Ja	Årsredovisningen är i allt väsentligt upprättad i enlighet med lagstiftning och god redovisningssed. De undantag som noteras redovisas under punkt 6.5.

KVALITETSSÄKRING

Berörda uppgiftslämnare och verksamhetsansvariga har faktagranskat lämnade uppgifter som finns med i revisionsrapporten.

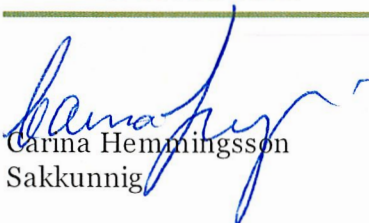
Revisionskontoret ansvarar för system, riktlinjer och rutiner för kvalitetskontroll³. Revisionen kvalitetssäkras genom att:

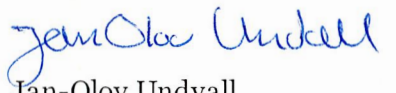
- Arbeta i enlighet med God revisionssed i kommunal verksamhet och Standard för kommunal räkenskapsrevision.
- Dokumenteragranskningarna i enlighet med Skyrev R1 och Standard för kommunal räkenskapsrevision.
- Revisionsdirektören kvalitetsgranskar resultat och de revisionsbevis som ligger till grund för revisorernas bedömningar.
- Faktaavstämning genomförs med de som lämnat uppgifter.
- Alla förändringar avseende inriktning från den ursprungliga strategin som inte är oväsentliga dokumenteras.

Projektledare svarar för kvalitetssäkring gentemot uppgiftslämnare och av de insamlade uppgifter som används i analysen. Projektledaren har det primära ansvaret för att den analys och de bedömningar och förslag som förs fram är tillräckligt underbyggda.

Ansvarig för kvalitetssäkring har det övergripande ansvaret för att kontrollera om granskningen har en tillräcklig yrkesmässig och metodisk kvalitet samt att det finns en överensstämmelse mellan revisionsfrågorna/kontrollmålen, metoder, fakta, slutsatser/bedömningar och framförda förslag.

UNDERTECKNANDE

Carina Hemmingsson
Sakkunnig

Jan-Olov Undvall
Certifierad kommunal revisor

Pia Holm
Kommunal revisor

Kvalitetssäkring:

Leif Gabrielsson
Revisionsdirektör

³ ISA 220 Kvalitetskontroll för revision av finansiella rapporter